

Brieven naar de

In het boek *Brieven naar de groene hel* beschrijft Shell-medewerker Henk Krijnen de uitdagingen van olie-exploratie in een onontgonnen gebied. De brieven die Krijnen in die periode van zijn toenmalige vriendin en huidige echtgenote Gé ontvangt, schetsen een beeld van het ontwikkelingswerk in Tanzania. Krijnen: "Met dit boek laat ik zien hoe al deze ervaringen in den vreemde ons leven hebben verrijkt."

TEKST ROB GROOT BEELD HENK KRIJNEN

“HET BLEEK EEN KOGEL TE ZIJN”

“Er stond geen zuchtje wind, het traag stromende water in de rivier was het enige dat bewoog. Plotseling kwamen in een ruime cirkel rond de helikopter twintig tot dertig wild springende Papoea's tevoorschijn. Ze schreeuwden. Sommigen waren fel beschilderd en zwaaiden met hun pijl en boog. Anderen hadden delen van groene uniformen aan en richtten hun geweer. Ik voelde iets langs mijn linker bovenarm, alsof iemand blazend door een rietje erlangs bewoog. Het bleek een kogel te zijn die mij op een haar na gemist had en zich door de cockpit van de helikopter had geboord. Twee decimeter naar rechts en de kogel had mij in het hart getroffen. Ik keek naar Walyo, onze Javaanse medepassagier. Zijn gezicht was van angst vertrokken en ik begreep waarom. Dit was dus de OPM. De hoofdman sommeerde ons om van het helipad af te komen. We moesten voor een van de omgezaagde bomen gaan staan. Daartegenover posteerde hij vijf van zijn mannen die allen een geweer hadden. Hij nam zelf een positie in tussen ons en zijn mannen, als een kapitein van een executiepeloton.”

De collega's (Henk staat tweede van links) direct na het 'incident' met de OPM.

groene hel

Zij werd tropenarts in Tanzania, hij reisde af naar Nieuw-Guinea, maar hun liefde oversteeg alle grenzen. Dertig jaar later vormen zij nog steeds een paar. Tijdens een gezamenlijke vakantiereis herleven oude herinneringen aan een Tanzaniaans ziekenhuis en de wildernis van Nieuw-Guinea, waarbij ook enkele schrijvende beelden opdoemen: van sterfgevallen in een kraambed tot een gijzeling in de jungle.

AL KORT NA HUN EERSTE ontmoeting in Groningen wist Henk Krijnen dat de liefde van zijn leven niet uitsluitend van hem droomde. Gé Donker had er van meet af aan geen twijfel over laten bestaan dat zij tropenarts wilde worden en na haar medische opleiding voor ontwikkelingshulp naar Afrika wilde vertrekken. Ook Henk had zijn zinnen gezet op een avontuurlijk leven buiten Nederland, maar dan toch liever via het bedrijfsleven dan in de ontwikkelingshulp. Hij wilde zijn eigen grenzen verkennen en exploreren, hij wilde met uitdagende techniek bezig zijn – om die reden had hij tenslotte bij Shell gesolliciteerd. Over het moment waarop hij hoort dat hij voor een olie-exploratieproject naar Nieuw-Guinea wordt uitgezonden, schrijft hij: “Het leek me spannend. Het kon mij niet schelen dat anderen het niet zagen zitten. Het klonk ver weg, mysterieus, wild en onontgonnen. Was daar een aantal jaren geleden niet een of andere Amerikaan opgegeten?”

MET VEEL OOG voor detail beschrijft Krijnen in *Brieven naar de groene hel* zijn werkzaamheden in het junglegebied (de groene hel) van de Mamberamo-rivierdelta in het Indonesische deel van Nieuw-Guinea (het toenmalige Irian Jaya), waar Krijnen betrokken was bij het seismisch onderzoek, de exploratieboringen en de kartering en verkenning van de binnenlanden. Zijn bijdragen als *Chief Surveyor* waren

essentieel voor het bepalen van de locaties van de proefboringen. Krijnen: “Er waren geen landkaarten, er was alleen een *Aeronautical Chart* van de Amerikaanse luchtmacht, dus we moesten het terrein eerst letterlijk in kaart brengen om het schieten van de seismiek te kunnen plannen. Sinds Nederland dit westelijke deel van Nieuw-Guinea in 1962 aan Indonesië had overgedragen was hier bovendien een rebellenbeweging actief, de Organisasi Papua Merdeka (OPM), die streefde naar onafhankelijkheid. De OPM opereerde voornamelijk in het gebied dichtbij Papua New Guinea. We hebben nooit contact met deze groep gehad – totdat we ons ten zuidoosten van de Mambera modelta verder het binnenland in waagden.”

HENK KRIJNEN is niet opgegeten en het echtpaar Krijnen woont alweer vele jaren gezond en wel in Nederland, maar het had weinig gescheeld of Henk had zijn avontuur in de jungle van Nieuw-Guinea met zijn leven moeten bekopen (zie ook de tekst in het kader). Vier jaar geleden reisde Krijnen samen met zijn vrouw Gé en hun twee zonen opnieuw naar het missieziekenhuis in Tanzania, waar naartoe Henk destijds vanuit Nieuw-Guinea lange en ingewikkelde reizen had ondernomen om van tijd tot tijd een paar weken in de nabijheid van zijn vriendin te kunnen zijn. Krijnen: “Na die vakantie besloot ik een boek over onze belevenissen en herinneringen te schrijven, ook omdat zelfs mensen die ons goed kennen niet weten wat we in die jaren hebben meegemaakt.”

DE BRIEVEN DIE GÉ naar Henk stuurt en die in het boek zijn opgenomen geven een authentiek beeld van de dagelijkse gang van zaken in een Tanzaniaans missieziekenhuis in de jaren tachtig van de vorige eeuw, toen de economische situatie van het land onder president

Nyerere aanzienlijk verslechterde. Er was gebrek aan eerste levensbehoeften en aan benzine en de overheid functioneerde nauwelijks. Tegen deze achtergrond ging Gé aan de slag in het ziekenhuis in Bukumbi, dat in de regio ten zuiden van het Victoriameer een belangrijke functie vervulde. Ze voerde vele medische operaties uit, introduceerde nieuwe behandelmethode voor tuberculose en lepra, leidde gezondheidswerkers op voor de mobiele posten en haalde de *Flying Doctors* binnen. Daarnaast bouwde zij de moeder- en kindzorg uit en had zij gedurende anderhalf jaar de algemene leiding in het ziekenhuis.

AAN HET EINDE van *Brieven naar de groene hel* vallen heden en verleden samen wanneer de familie Krijnen in 2009 oog in oog staat met een Tanzaniaanse vrouw, die in 1983 met een door Gé uitgevoerde keizersnede ter wereld was gekomen. Krijnen: “Toen de vrouw zich voorstelde beseften we dat zij naar Gé was vernoemd. Nu het boek af is, vormt niet de gijzeling in de jungle, maar deze bijzondere ontmoeting in het missieziekenhuis het hoogtepunt van dit verhaal.” ■

Over het boek is ook een website:
www.brievennaardegroenehel.nl